

עניינים נחוצים

ממורנו הגר"י טשזנר שליט"א
דומ"צ קהל עדת חרדים אופקים

נכנס שבת באמצע סעודתו

שמע שהיא מצוה דאורייתא) שאני הכא, דהקידוש שייך לסעודה ולכתחילה איתקון שיקדש קודם סעודה ובמקום סעודה (מ"ב שם ס"ק י"ד).

ד) לפני שמקדש צריך להביא לחם משנה, דהיינו שתי חלות שלמות (יש בזה נידון בפוסקי זמנינו האם חייב להביא לחם משנה או שדי לכסות את הלחם שכבר נמצא על השולחן (ראה שו"ת להורות נתן ח"ו סי' ט', שו"ת מגדנות אליהו ח"א סי' קמ"ו, ושו"ת משנת יוסף ח"ז סי' ס'), ולכתחילה ודאי שיש הידור לעשות כן, ולכסות אותם, ולאחר מכן צריך למלא כוס יין ולקדש עליו.

ה) צריך לכסות החלות עד אחר הקידוש, ואח"כ יסיר הכיסוי כי היכי שיראה שהביאו אותם כעת לכבוד השבת. ואף שבכל לילי שבת (שלא התחיל לאכול עדיין) ג"כ דינא הכי דצריך פריסת מפה בעת הקידוש, אלא דקמ"ל בזה דאף שהוא באמצע אכילתו די בפריסת מפה (מ"ב ס"ק ט"ו).

ו) אמנם אינו צריך ליטול ידיו כי כבר נטל ידיו לפני הסעודה, ולא

א) מצוה להמנע בערב שבת מלאכול הרבה, מתשע שעות (זמניות) ולמעלה. ולכן בקיץ שהשקיעה היא לאחר שבע וחצי (כאן בארץ ישראל בזמן שעון קיץ), הזמן להמנע מלאכול סעודה הוא בערך בשעה ארבע אחר הצהריים. ובחורף שהשעות זמניות הן קצרות, הזמן הוא בערך שתיים וחצי בצהריים. ומ"מ מצוה להמנע מלאכול אפילו לפני תשע שעות, כל שהוא משער בנפשו שעי"ז לא יהיה תאב לאכול בלילה.

ב) אכן סעודת מצוה שזמנה היום (כגון ברית מילה) מותר לערוך אותה, אלא לכתחילה צריך לסדר הסעודה מוקדם ולסיים אותו זמן ניכר קודם שבת.

ג) אם התחיל לאכול הסעודה מבעוד יום ולא סיימה עד שנכנס שבת (סמוך לשקיעת החמה), צריך להפסיק מלאכול ומלשתות, ופורס מפה, ומקדש (סימן רע"א ס"ד) ואז מותר להמשיך סעודתו. ואף על גב דהתחיל בהיתר (ובמקומות אחרים אם התחיל לאכול בהיתר אינו צריך להפסיק, כגון שהתחיל לאכול יותר מחצי שעה לפני מעריב אינו צריך להפסיק כשהגיע זמן ערבית אף שיש בה קריאת

היה שום היסח הדעת בנתיים כדי לחייבו ליטול ידיו שנית.

מחמת זה לברך שנית גם לדעה זו, וא"צ לברך המוציא לכו"ע.

ז) **ולגבי הברכה על היין** ("בורא פרי הגפן"): אם שתה יין מקודם (וכבר בירך על היין), אינו אומר אלא קידוש בלבד בלא ברכת היין (היינו "ויכולו" וברכת "אשר קדשנו במצותיו ורצה בנו" וכו'). דכיון שבירך כבר על היין בתוך הסעודה שוב א"צ לברך עתה בורא פה"ג קודם הקידוש. וה"ה שאין צריך לברך על היין שישתה לאחר מכן בתוך הסעודה, דהא אין שום היסח הדעת בין שתיית הכוס של קידוש לשתיית היין שבתוך הסעודה (מ"ב ס"ק ט"ז) אבל אם לא שתה יין וממילא לא בירך עדיין ברכת "בורא פרי הגפן" מברך בקידוש זה גם ברכת בורא פרי הגפן כמו בכל קידוש (וברכה זו פוטר גם היין שישתה תוך הסעודה).

ודעה שניה הביא השו"ע שי"א שאינו מברך המוציא בכל אופן, דס"ל דקידוש לא הוי הפסק. וכיון דספק ברכות להקל יש לתפוס כהי"א, ולא לברך (מ"ב ס"ק י"ח ע"פ האחרונים, וכ"כ הכה"ח שם אות כ"ט).

ט) **אינו חייב להמתין עד שקיעת החמה** כדי לקדש ואם רואה שסעודתו תמשיך לתוך השבת יכול לקבל על עצמו שבת מפלג המנחה ולקדש מיד כסדר הנ"ל.

וקבלת שבת א"צ לומר כל סדר קבלת שבת של "לכו נרננה וכו'" ואף לא "מזמור שיר ליום השבת" ודי לומר בואו ונקדש".

י) **ובסוף הסעודה כשמברך ברכת המזון**, אם המשיך הסעודה עד לאחר צאת הכוכבים ואכל אז כזית פת, לדברי הכל מזכיר מעין המאורע של שבת ("רצה והחלצנו") ולא של היום הקודם (כגון שהיה ראש חודש או פורים).

ואם לא אכל כזית פת לאחר צאת הכוכבים, לדעת המחבר (בסעיף ו') אומר "רצה והחלצנו" דאזלינן בתר השתא אבל לרמ"א אזלינן בתר התחלת הסעודה.

יא) **ולכתחילה יש להמנע מלעשות כן** להמשיך סעודה לתוך השבת ויצטרך לקדש באמצע הסעודה, כי יש בזה דעות שונות בדינים אלו וא"א לצאת ידי כולם (מגן אברהם שם ס"ק י').

ח) **והאם צריך לברך ברכת "המוציא"** על הלחם, השו"ע הביא שתי דעות. דעה ראשונה בסתם שצריך לברך על הלחם שאכל אחר הקידוש (כי צריך לאכול אחר הקידוש לכה"פ כדי לקיים סעודת שבת. ולכתחילה צריך לאכול כשיעור כביצה, ולכל הפחות כזית כמו בכל סעודות שבת), וצריך לברך ברכת "המוציא" מחדש דאינו יוצא בהמוציא שבירך בתחילת הסעודה, לפי שבגלל הקידוש שבינתיים שהיה צריך לאמרו לכבד השבת נאסר באכילה עד שיקדש, והוי הפסק, לפיכך צריך לברך שנית ברכת המוציא.

אולם אם אין לו יין, ומקדש על הפת, שזמן ברכת המוציא שלו הוא קודם קידוש, לא נחשב הפסק שיהיה צריך